

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут людини

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О. Б. Жильцов)

« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка (загальна та спеціальна)»

Змістовий модуль «Тренінг формування емоційної культури»

для студентів

спеціальності

016 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня

першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

016.00.01 Логопедія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації
(за наявності)

(назва спеціалізації)

Київ – 2019

Розробник:

Мартинчук Олена Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Викладач:

Мартинчук Олена Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від 30.08. 2018 р. № 8

Завідувач кафедри Е.Мф (О.В. Мартинчук)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Логопедія)
(назва освітньої програми)

30.08. 2018 р.

Керівник освітньої програми Е.Мф (О.В. Мартинчук)
(підпис)

Робочу програму перевірено

03.09. 2018 р.

Заступник директора Р.О. Павлюк (Р.О. Павлюк)
(підпис)

Пролонговано:

на 20 19 /20 20 н.р. Е.Мф Мартинчук О.В., «29» 08 20 19 р.
Протокол № 8
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____ 20__ р.
Протокол №____
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____ 20__ р.
Протокол №____
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____ 20__ р.
Протокол №____
(підпис) (ПБ)

Розробник:

Мартинчук Олена Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Викладач:

Мартинчук Олена Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від 30.08. 2018 р. № 8

Завідувач кафедри _____ (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Логопедія)

(назва освітньої програми)

30.08. 2018 р.

Керівник освітньої програми _____ (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму перевірено

03.09. 2018 р.

Заступник директора _____ (Р.О. Павлюк)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Змістовий модуль «Тренінг формування емоційної культури»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Курс	1	-
Семестр	1	-
Обсяг кредитів	1	-
Обсяг годин, в тому числі:	30	-
Аудиторні	14	-
Модульний контроль	2	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	14	-
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розвивати у студентів емоційний інтелект та емоційну культуру як чинники успішної професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі; формувати готовність до педагогічної праці на емоційному рівні; свідоме ставлення до соціального значення емоційного інтелекту у процесі педагогічної діяльності.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційно-комунікаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, компетентність у сфері інклюзивного навчання, деонтологічну;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у Центрі інклюзивної освіти.

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти сутність та соціальне значення емоційного інтелекту для успішної професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі;
- уміти продемонструвати емпатію, навички ефективної міжособистісної взаємодії у процесі розв'язання творчих професійних завдань під час тренінгових занять.;
- уміти продемонструвати навички до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку під час заповнення портфолію.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль «Тренінг формування емоційної культури»							
Змістовий модуль 1. Емоційна культура педагога як чинник розвитку інклюзивної освіти							
Тема 1. Поняття про емоційний інтелект та емоційну культуру. Емоційна культура як життєвий ресурс.	8	-	-	4	-	-	4
Тема 2. Світ емоцій та почуттів.	8	-	-	4	-	-	4

Тема 3. Емоційне спілкування на основі метода ненасильницького спілкування Маршала Розенберга: теорія та практика.	12	-	-	6	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	30	-	-	14	-	-	14
Підготовка та проходження контрольних заходів	-						
Усього за змістовий модуль «Тренінг формування цінностей інклюзивної освіти»	30	-	-	14	-	-	14

5. Програма навчальної дисципліни

Програма змістового модуля «Тренінг формування емоційної культури»

Тема 1. Поняття про емоційний інтелект та емоційну культуру. Емоційна компетентність як життєвий ресурс.

Поняття про емоційний інтелект, емоційну компетентність, емоційну культуру особистості. Аналіз сучасних зарубіжних і вітчизняних психологічних теорій про емоційний інтелект (EQ): Джон Мейер і Пітер Селовей, Деніел Гоулман, Р. Бар-Он, Габріеле Джорджі і Віченцо Майер. Складники емоційного інтелекту.

Проблема формування емоційної компетентності фахівців спеціальної та інклюзивної освіти. Емоційний інтелект як необхідний складник готовності педагога до професійної діяльності у складі міждисциплінарної команди інклюзивного закладу освіти.

Ключові слова: емоції, емоційний інтелект, емоційна культура, емоційна компетентність, самосвідомість, самоконтроль, соціальне розуміння, емпатія, управління взаємовідносинами, ненасильницьке спілкування.

***Рекомендована основна література [1-3]
Рекомендована додаткова література [1]***

Тема 2. Світ емоцій та почуттів.

Поняття про емоції та почуття. Розвиток емоційного самоусвідомлення та компетенцій: спостереження за перебігом емоцій, тілесних відчуттів, думок; ідентифікація (розпізнавання, називання), аналіз власних емоцій, почуттів; розуміння причин їх виникнення.

Характеристика десяти базових емоцій (за К. Ізардом). Поняття про емоційну саморегуляцію. Відповідальність за власні емоційні реакції, самоконтроль поведінки та готовність до управління власними емоціями в

усталених і емоційно напружених життєвих ситуаціях. Характеристика компетенцій емоційної саморегуляції. Техніки управління емоціями.

Ключові слова: емоції, самосвідомість, самоконтроль, емоційна саморегуляція.

Рекомендована основна література [1-3]

Тема 3. Емоційне спілкування на основі метода ненасильницького спілкування Маршала Розенберга: теорія та практика.

Поняття про ненасильницьке спілкування. Теорія ненасильницького спілкування Маршалла Розенберга. Практика ненасильницького спілкування: самоемпатія як глибоке і емоційне переживання, усвідомлення власного досвіду і вираження усвідомленого почуття у формі «Я-висловлювання»; емпатія як розуміння потреб партнера по спілкуванню і передачі йому цього розуміння; чесне самовираження як аутентичне вираження себе таким чином, щоб воно інспірувало співпереживання в іншій людині.

Ключові слова: ненасильницьке спілкування, самоемпатія, почуття, потреби, алгоритм ненасильницького спілкування.

Рекомендована основна література [4]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	7	7
Робота на практичному занятті	10	7	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	87
Максимальна кількість балів: 87			
Розрахунок коефіцієнта: $k=87/100=0,87$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Поняття про емоційний інтелект та емоційну культуру. Емоційна компетентність як життєвий ресурс (4 год.).

Завдання: скласти портфоліо, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивної освіти – 2 б.

Тема 2. Світ емоцій та почуттів (4 год.).

Завдання: скласти портфоліо, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивної освіти – 2 б.

Тема 3. Емоційне спілкування на основі метода ненасильницького спілкування Маршала Розенберга: теорія та практика (6 год.).

Завдання: скласти портфоліо, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивної освіти – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.
Есе (письмова форма).

Критерії оцінювання:

1. Здатність продемонструвати знання складників емоційного інтелекту – 10 балів;
2. Здатність продемонструвати критичне мислення у процесі роздумів про вплив емоційного інтелекту на розвиток інклюзивного освітнього простору – 10 балів;
3. Здатність продемонструвати високий рівень грамотності писемного мовлення – 5 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.
Не передбачено навчальним планом.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична карта змістового модуля «Тренінг формування емоційної культури»

Разом: 30 год., практичні заняття – 14 год., модульний контроль – 2 год., самостійна робота – 14 год.

Модулі	Змістовий модуль I		
Назва модуля	Емоційна культура педагога як чинник розвитку інклюзивної освіти		
Кіл. балів за модуль	92		
Теми	1	2	3
Теми практичних занять	Поняття про емоційний інтелект та емоційну культуру. Емоційна культура як життєвий ресурс (2 б.)	Світ емоцій та почуттів (2 б.)	Емоційне спілкування на основі метода ненасильницького спілкування Маршала Розенберга: теорія та практика (3 б.)
Роб. на практ. зан.	10 балів	10 балів	20 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		

Всього: 87 бали. $K=87/100=0,87$

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Готтман Д., Деклер Д. Эмоциональный интеллект ребёнка: практическое руководство для родителей / Джон Готтман, Джоан Деклер; пер. с англ. Г. Федотовой. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2016. – 2-е изд. – 288 с.
2. Гоулмен Д. Эмоциональный интеллект. Почему он может значить больше, чем IQ / Дэниел Гоулмен., 2016. – 560 с.
3. Лемберг Б. Эмоциональный интеллект. Кака разум общается с чувствами. – СПб: Вектор, 2013.
4. Розенберг М. Язык жизни. Ненасильственное общение / Marshall B. Rosenberg. Nonviolent Communication: A Language of Life [Электронный ресурс]. — Encinitas: PuddleDancer Press, 2003. – Режим доступа : <http://www.empatia.pro/emotsijnyj-intelekt-i-shlyahy-jogo-rozvy/>

Додаткова:

1. Гарднер Говард. Структура разума: теория множественного интеллекта: Пер. с англ. — М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2007. – 512 с: ил.

9. Додаткові ресурси (за наявності)

Сайт Empatia.pro [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.empatia.pro/emotsijnyj-intelekt-i-shlyahy-jogo-rozvy/>